

Бастауыш сынып оқушыларының оқырмандық қызығушылығын арттыруда мектеп кітапханасында сабақтан тыс іс-шаралар жүргізудің бірнеше тиімді әдіс-тәсілдер мен стратегияларын мұғалім қолдану керек.

1. READx —инновациялық оқу жобасы. Бұл форматта оқушылар, мұғалімдер, ата-аналар және басқа да қатысушылар өздерінің сүйікті кітаптары туралы 7 минуттық презентациялар жасайды. Осылайша, оқушылар кітапты қызықты әрі эмоционалды түрде танып, өзара пікір алмасады. Жоба барысында қатысушыларға «Оқимын!» және «Ойланамын!» деген дауыс беру карточкалары ұсынылып, тыңдаушылардың әсерін бағалауға мүмкіндік береді.

2. Әдеби алаң. Бұл әдіс оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған. Оқушылар топ болып, белгілі бір тақырыпқа немесе кітапқа қатысты идеяларын ортаға салады. Әр қатысушы өз ұсынысын білдіріп, топтық талқылау арқылы ортақ шешімге келеді. Бұл тәсіл оқушылардың сыни ойлау, тыңдау және өз пікірін білдіру дағдыларын жетілдіреді.

3. Reading Man. Бұл әдіс оқушылардың оқу процесіне белсенді қатысуын қамтамасыз етеді. Оқушылар белгілі бір мәтінді оқып, оның мазмұны бойынша сұрақтар құрастырады. Содан кейін олар осы сұрақтарды өзара талқылап, жауап береді. Бұл тәсіл оқушылардың мәтінді терең түсінуіне және өз ойларын жүйелі түрде жеткізуіне көмектеседі.

4. Оқырман клубы. Кітап клубтары оқушылар арасында кітап оқу мәдениетін қалыптастыруға бағыттала. Оқушылар белгілі бір кітапты оқып, оны топтық талқылау арқылы өз пікірлерін білдірді. Бұл тәсіл оқушылардың әдебиетке деген қызығушылығын арттырып, сыни ойлау дағдыларын дамытады.

5. Әдеби аквариум. Бұл әдіс оқушылардың оқыған кітаптары туралы пікірлерін ортаға салуға арнаған. Оқушылар өздері оқыған кітаптар туралы қысқаша шолу жасап, оны басқа оқушылармен бөліседі. Бұл тәсіл оқушылардың әдебиетке деген қызығушылығын арттырып, өзара пікір алмасуға мүмкіндік береді.

6. Ізденіс компасы. Бұл әдіс оқушылардың ақпаратты іздеу және талдау дағдыларын дамытуға бағытталған. Оқушылар белгілі бір тақырып бойынша ақпарат жинап, оны жүйелі түрде талдайды. Бұл тәсіл оқушылардың сыни ойлау қабілеттерін дамытып, зерттеу дағдыларын жетілдіреді.

Осылайша, кітаппен жұмыс формасы жағынан да, мазмұны жағынан да бай және алуан түрлі. Әр мұғалімнің міндеті - балаларды кітапты сүйеге, оған деген қажеттілікті сезінуге, оны түсінуге үйрету. Кіші мектеп оқушыларын оқытуда, тәрбиелеуде және дамытуда кітап үлкен рөл атқарады. Бірақ кітап балалар онымен жұмыс істей алатын, сөздің шын мағынасында оқи алатын кезде ғана үйретеді, яғни оқығанын түсінеді, оның тәрбиесі мен ақыл-ой дамуы көбіне осыған байланысты. Бұл жұмыс өте маңызды екенін және оны жүйелі түрде жүргізу керек екенін есте ұстаған жөн. Балалардың болашағы, олар қандай ересек оқырмандар және қандай тұлға болып өсуі осыған байланысты.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Нечаев А.П. Когда следует начинать учить ребенка чтению? Психология и школа / А.П. Нечаев; под ред. А.А. Никольской. – М.: Ин-т практической психологии, 2017. – 329 с.
2. Bal P.M., & Weltkamp M. (2013). How does reading fiction affect empathy? Experimental study of the role of emotional transport PLoS ONE, 8(1), e55341. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0055341>
3. Светловская Н.Н. Обучение детей чтению: практическая методика: учеб. пособие для студ. пед. вузов / Н.Н. Светловская, Т.С. Пиче -Оол. – М.: Академия, 2011. – 12-13 с.
4. Бушнина Е.И. Из опыта внеклассной работы по литературному чтению: пособие для учителя / Е.И. Бушнина. – М.: Просвещение, 2021. – 59 с
5. Айдар Д.Қ. Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті Хабаршысы, 2023. -№3.- Б.308-312

ӘОЖ 378.015

ЦИФРЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯ: ҚАЗАҚСТАННЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ҰЛТТЫҚ ДӘСТҮРЛЕР МЕН ИННОВАЦИЯЛАР

Ақмолдан Г., Балтабаева А.Т.

А.К. Кусайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты, Астана, Қазақстан

Қазақстанның білім беру жүйесі соңғы жылдары цифрлық трансформацияның қарқынды кезеңінен өтін жатыр. Бұл процестің негізгі мақсаты – білім беру сапасын арттыру, білім беру

мүмкіндіктерін кеңейту, сондай-ақ еліміздің ұлттық дәстүрлерін сақтай отырып, инновациялық технологияларды енгізу. Цифрлық трансформация білім беру саласына жаңа мүмкіндіктер аша отырып, оқытудың әдіс-тәсілдерін жаңғыртуды және педагогикалық практиканы дамытуға мүмкіндік береді.

Қазақстанның педагогикалық білім беру жүйесінде цифрлық трансформацияның маңыздылығы артып келеді. Бұл процесс білім беру мекемелерінде электронды ресурстарды қолдану, интернет технологиялары арқылы оқыту әдістерін жетілдіру, оқу материалдарын цифрлық форматқа көшіру сияқты маңызды аспектілерді қамтиды. Сонымен қатар, білім беру жүйесінде цифрлық технологиялардың кеңінен енгізілуі оқушылар мен мұғалімдер үшін тиімді оқу және оқыту әдіс-тәсілдерін қалыптастыруға септігін тигізеді. Қазақстанның білім беру жүйесінің дамуы ұлттық дәстүрлер мен мәдениетті сақтай отырып жүзеге асырылады. Ұлттық құндылықтар мен дәстүрлерді цифрлық технологиялармен үйлестіре отырып, білім беру процесін тиімді ету мүмкіндігі бар. Қазақстанның білім беру саласындағы ұлттық ерекшеліктердің бірі — бұл қазақ халқының ғасырлар бойы қалыптасқан мәдениеті мен дәстүрлерін сақтау және дамыту. Әсіресе, бұл аспект мектеп оқушыларына өз халқының тарихы, мәдениеті, тілі және салт-дәстүрлерін ұғындыруда маңызды болып табылады. Цифрлық трансформация ұлттық дәстүрлерді сақтай отырып, жаңа технологиялардың мүмкіндіктерін пайдалануға мүмкіндік береді. Мысалы, қазақ тілін үйрету процесінде интерактивті платформалар мен мультимедиялық ресурстарды пайдалану ұлттық дәстүрлерді жаңа формада ұсынуға жол ашады. Оқушылар қазақ халқының дәстүрлі әндері мен биін тыңдап, оларды цифрлық құралдар арқылы талдай алады, бұл олардың мәдениетке деген қызығушылығын арттырады. Мұндай әдістер ұлттық мәдениетті цифрлық технологиялар арқылы оқушылардың санасына сіңіруге мүмкіндік береді [1].

Цифрлық трансформация тек ұлттық дәстүрлерді сақтау ғана емес, сонымен қатар білім беру жүйесіне жаңа инновациялық әдіс-тәсілдерді енгізуге мүмкіндік береді. Интерактивті тақталар, электронды оқулықтар, онлайн-курстар мен білім беру платформалары – бұл оқытудың сапасын арттыруға мүмкіндік беретін заманауи технологиялардың бір бөлігі. Бұл технологиялар оқушыларға білімді тереңірек меңгеруге, әрі жеке қабілеттерін дамытуға қолайлы жағдай туғызады. Мысалы, қашықтан оқыту және онлайн сабақтар дәстүрлі білім беру әдістерін толықтырып, педагогикалық жүйенің икемділігін арттыруға ықпал етеді. Пандемия кезеңінде қашықтан оқыту жүйесінің тиімділігі айқын байқалды. Сонымен қатар, бұл әдіс білім беру мекемелерінде оқушылардың оқу процесіне қатысуын арттыруға, мұғалімдердің жұмысын жеңілдетуге және уақытты үнемдеуге мүмкіндік береді. Қазіргі таңда Қазақстанда білім беру ұйымдарында инновациялық технологияларды енгізу бойынша көптеген жобалар жүзеге асырылуда. Мұндай жобалар оқушылардың білім алу мүмкіндіктерін кеңейтуді, олардың білім сапасын арттыруды, әрі білім беру жүйесін әлемдік деңгейге көтеруді мақсат етеді. Мысалы, Білім және ғылым министрлігі мен басқа да ұйымдар білім беру жүйесіне инновациялық жобаларды енгізу үшін арнайы платформалар мен бағдарламалар әзірлеуде. Цифрлық трансформацияның маңызды аспектілерінің бірі – бұл оқушылар мен мұғалімдерге цифрлық дағдыларды меңгерту. Қазіргі таңда кез келген білім беру жүйесінің тиімділігі оның цифрлық технологияларды пайдалану деңгейіне тікелей байланысты. Қазақстанда білім беру процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану дағдыларының жетілуі оқушылар мен мұғалімдердің кәсіби дамуына әсер етеді. Бұл дағдылар тек білім беру жүйесінің тиімділігін арттыруға ғана емес, сонымен қатар оқушылардың болашақтағы мамандықтары үшін маңызды болады. Қазақстанда «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасы аясында білім беру саласындағы цифрлық дағдыларды дамыту мақсатында көптеген шаралар қолға алынуда. Мысалы, мұғалімдерге арналған түрлі тренингтер мен курстар өткізіліп, оқушылардың цифрлық сауаттылығын арттыруға бағытталған бағдарламалар іске асырылуда. Бұл бағдарламалар оқушылардың интернет-ресурстарды тиімді пайдалануын, ақпараттық технологияларды қолдану дағдыларын жетілдіруге, сондай-ақ оқу процесін цифрландыру арқылы оқушылардың білім деңгейін арттыруға көмектеседі [2].

Қазақстанның білім беру жүйесі бүгінгі таңда үлкен өзгерістер кезеңінде тұр. Цифрлық трансформация, яғни ақпараттық-коммуникациялық технологияларды енгізу мен олардың білім беру процесіне ықпалы — қазіргі заманғы білім беру жүйесінің негізгі үрдісіне айналуда. Бұл процесс тек оқытудың сапасын арттырып қана қоймай, білім беру жүйесіне инновациялық элементтерді енгізу арқылы ұлттық дәстүрлер мен мәдениетті сақтау мәселесін де қозғауда. Қазақстанның педагогикалық білім беру жүйесі ұлттық дәстүрлермен қатар, цифрлық технологияларды енгізу арқылы болашақ ұрпаққа бәсекеге қабілетті білім ұсынуды мақсат етеді. Цифрлық трансформация білім беру жүйесіне жаңашылдықты енгізу, білім беру мекемелерінің жұмысын оңтайландыру және оқу процесінің

тиімділігін арттыру үшін маңызды [6]. Қазақстанның білім беру саласында цифрлық технологиялар қолданылуының негізгі мақсаты — білім алу процесін сапалы етіп, барлық азаматтар үшін тең мүмкіндіктер жасау. Цифрлық ресурстар мен онлайн-платформалар білім беру жүйесінің барлық деңгейінде қолданылуда, бұл оқушыларға да, мұғалімдерге де көптеген жаңа мүмкіндіктер ашады. Қазақстанның білім беру жүйесінде цифрлық технологиялар мен ұлттық дәстүрлердің үйлесімі маңызды мәселе болып табылады. Қазіргі таңда елімізде білім беру процесінде қазақ халқының дәстүрлері мен мәдениетін сақтауды басты назарда ұстап отыр. Қазақ халқының тарихы мен мәдениеті ерекше бай және терең, оны ұрпақтан-ұрпаққа жеткізу үшін цифрлық технологиялар үлкен көмек көрсетеді. Цифрлық технологиялардың көмегімен ұлттық дәстүрлерді дәріптеу мүмкіндігі артып келеді. Мысалы, қазақтың ұлы ақындарының шығармаларын, халық әндері мен дәстүрлерін мультимедиялық тәсілдермен көрсету оқушыларға олардың маңыздылығын тереңірек түсінуге мүмкіндік береді. Сондай-ақ, цифрлық технологиялар арқылы оқушылар қазақ тілін үйрену, ұлттық құндылықтарды ұғыну жолында көбірек ақпарат алады. Бұл жаңа ұрпақтың санасында ұлттық мәдениетті қалыптастырып, заманауи әлемде оны сақтап қалуға көмектеседі [3].

Кесте-1-Қазақстанның педагогикалық білім беру жүйесіндегі цифрлық трансформация мен ұлттық дәстүрлер мен инновацияларды байланыс

Аспектiлер	Цифрлық трансформацияның ерекшелiктерi	Ұлттық дәстүрлер мен инновациялардың үйлесiмi
Оқытудың әдiс-тәсiлдерi	Интерактивтi тақталар, электронды оқулықтар, мультимедиялық ресурстар қолдану	Қазақ халқының дәстүрлерiн жаңғырту арқылы оқушыларға ұлттық мәдениеттi цифрлық құралдар арқылы ұсыну
Оқушылардың цифрлық сауаттылығы	Цифрлық дағдыларды арттыру, интернет технологияларын пайдалану	Ұлттық құндылықтарды цифрлық медиа арқылы тарату, қазақ тiлiн үйрену үшiн инновациялық тәсiлдер қолдану
Қашықтан оқыту	Онлайн курстар, электронды бiлiм беру платформалары арқылы оқыту	Қазақ тарихы мен мәдениетiн зерттеудi қашықтан оқыту арқылы да жалғастыру
Бiлiм беру процесiнiң икемдiлiгi	Онлайн сабақтар мен тесттер арқылы оқушылардың оқу процесiне белсендi қатысуы	Ұлттық өнер, әндер, би мен әдебиет арқылы оқу материалдарын тиiмдi ұсыну
Оқушылардың мотивациясы	Цифрлық әдiстер арқылы оқушылардың қызығушылығын арттыру	Қазақ халқының дәстүрлi мәдениетi мен әндерiн цифрлық форматта ұсыну арқылы оқушылардың ынтасын арттыру

Цифрлық трансформацияның тағы бір маңызды бағыты — білім беру процесінде инновациялық әдістер мен жаңа технологияларды енгізу. Қазіргі білім беру жүйесінде интерактивті тақталар, онлайн платформалар, білім беру қосымшалары және басқа да цифрлық құралдар кеңінен қолданылуда. Мұндай әдістер оқушылардың оқу процесіне белсенді қатысуын қамтамасыз етіп, сабақтардың тартымдылығын арттырады. Қазақстан мектептерінде қолданылатын инновациялық әдістердің бірі — электронды оқулықтар мен білім беру платформалары. Бұл платформалар арқылы оқушылар қажетті материалдарды уақытылы ала алады, мұғалімдер сабақтарды қызықты әрі тиімді жүргізе алады. Сонымен қатар, электронды оқулықтар арқылы кез келген уақытта кез келген тақырып бойынша ақпарат алу мүмкіндігі пайда болды. Бұл оқушылардың өз бетінше білім алу қабілетін дамытуды қамтамасыз етеді. Қашықтан оқыту мен онлайн платформалардың қолданылуы білім берудің жаңа кезеңіне жол ашты. Бұл жаңа формат әсіресе пандемия кезеңінде өз тиімділігін көрсетті. Онлайн сабақтар мен қашықтан оқу процесі білім алу мүмкіндіктерін кеңейтті және

оқушыларды үйден шықпай-ақ білім алуға мүмкіндік берді [4]. Қазақстанның білім беру саласында қашықтан оқыту жүйесі енгізілгеннен кейін, көптеген мектептер мен университеттер онлайн платформаларды қолдана отырып, оқушыларға білім беруде жаңа әдіс-тәсілдерді пайдаланды. Онлайн платформалар мен цифрлық оқу материалдары білім беру сапасын арттырып, оқушылардың өздігінен оқу дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді. Бұл әдіс білім алу үдерісін икемді етеді және кез келген уақытта оқушының білім деңгейін тексеруге мүмкіндік береді. Мысалы, қашықтан оқыту кезінде оқу материалдарын бейнемазмұн, тесттер және интерактивті тапсырмалар арқылы жеткізу оқушылардың пәнге қызығушылығын арттырады. Цифрлық дағдыларды дамыту қазіргі білім беру жүйесінің маңызды аспектілерінің бірі болып табылады. Қазақстанның педагогикалық білім беру жүйесінде оқушылардың цифрлық сауаттылығын арттыруға үлкен көңіл бөлінуде. Цифрлық дағдыларға ие болу тек оқушыларға ғана емес, мұғалімдерге де қажет. Осыған байланысты түрлі тренингтер мен курстар ұйымдастырылып, мұғалімдерге цифрлық технологияларды оқу процесінде тиімді пайдаланудың әдіс-тәсілдері көрсетіледі. Цифрлық сауаттылықты арттыру үшін мектептер мен жоғары оқу орындары оқушыларға түрлі цифрлық құралдарды қолдану, интернетті тиімді пайдалану және ақпаратты іздеу дағдыларын үйретуде. Бұл қадам Қазақстанның білім беру жүйесін жанартуға бағытталған маңызды қадам болып табылады. Цифрлық дағдыларды меңгерген ұрпақ әлемдік еңбек нарығында бәсекеге қабілетті болып, инновациялық салада жетістікке жете алады [5].

Қорытындылай келе, Қазақстанның педагогикалық білім беру жүйесіндегі цифрлық трансформация – бұл маңызды әрі қажетті процесс, өйткені ол білім беру сапасын арттыруға, оқушылардың білім алу мүмкіндіктерін кеңейтуге және ұлттық дәстүрлерді сақтау арқылы заманауи білім беру моделін қалыптастыруға ықпал етеді. Цифрлық технологиялар мен инновациялық әдістерді енгізу білім беру процесін өзгертіп, оны заманауи талаптарға сай етуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, білім беру жүйесіндегі цифрлық трансформация Қазақстанның білім беру саласын әлемдік деңгейге көтерін, ұлттық дәстүрлер мен мәдениетімізді цифрлық технологиялар арқылы жаңа ұрпаққа жеткізу үшін маңызды қадам болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Смагулова, М.. Цифрлық Қазақстан: білім беру саласындағы жаңа бағыттар. Алматы: Ғылым, 2017.
2. Гришина, И.М. Современные педагогические технологии и цифровизация образования. Москва: Просвещение, 2017.
3. Турман, О.А. Технологии цифрового обучения в современной школе. Москва: Академия, 2018.
4. Соловьев, А.Е. Инновации в образовании: теория и практика. Санкт-Петербург: Питер, 2016.
5. Лукьянова, Н.П. Цифровизация образования в России и за рубежом. Москва: Наука, 2019.
6. Шарден, М. Цифровые технологии и национальная культура: гармония или противоречие? Алматы: Арман-ПВ, 2016.

ӘОЖ:373.3

БАСТАУЫШ СЫНЫПТА КОММУНИКАТИВТІ ҚҰЗІРЕТТІЛІКТІ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ МАҢЫЗЫ

Алпыспаева А.Г., Шаяхметова М.Н.

Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Қарағанды, Қазақстан

Бүгінгі жаһандану дәуірінде әлемдік білім беру жүйесінде орын алып жатқан өзгерістер мен жаңартулар оқыту үдерісіне жаңа талаптар қояды. Қазақстан Республикасының білім беру жүйесі де осы үдерістен шет қалмай, заманауи талаптарға сәйкес жаңартылған білім мазмұнына көшіп, оқушылардың функционалдық сауаттылығын арттыруды, түрлі құзыреттіліктерді қалыптастыруды басты міндеттердің бірі ретінде қарастырады. Бұл тұрғыда бастауыш білім беру сатысы – тұлғаның қалыптасуы мен дамуының іргетасы ретінде ерекше маңызға ие.

Коммуникативті құзыреттілік – оқушының қоршаған ортамен тиімді қарым-қатынас жасай алу қабілеті, өз ойын ауызша және жазбаша сауатты түрде жеткізе білуі, түрлі әлеуметтік жағдаяттарда өзін еркін сезінуі. Бұл құзыреттіліктің қалыптасуы – оқушының тек тілдік білімін меңгеруімен